

СЕКЦІЯ 3 ДЕРЖАВНА СЛУЖБА

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ОХОРОНИ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ ВАРТОВОЇ СЛУЖБИ В ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ

INVESTIGATION OF THE ORDER, REGARDING THE APPLICATION OF ENGINEERING AND TECHNICAL MEANS OF SECURITY DURING THE GUARD SERVICE IN THE DIVISIONS OF THE NATIONAL COUNTRIES

У статті здійснено аналіз підходів до несення вартової служби особовим складом Національної гвардії України та Збройних сил України з використанням цими підрозділами інженерно технічних засобів охорони під час несення вартової служби й проведено порівняльний аналіз несення вартової служби без засобів технічної підтримки.

Стаття підготовлена відповідно до Закону України «Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України», Інструкції «З організації вартової служби в Національній гвардії України», затвердженої Наказом командувача Національної гвардії України від 25.05.2015 № 285. Розкрито важливу роль інженерно технічних засобів охорони, їх складник у якісному виконанні 1) поставленого завдання щодо охорони й оборони об'єктів, які знаходяться під охороною варту.

Необхідне використання під час несення вартової служби особовим складом Національної гвардії України та Збройними силами України засобів інженерно-технічного забезпечення, які спроможні забезпечити якісніше виконання поставлених завдань перед вартою. Проведено аналіз якості несення вартової служби особовим складом при використанні інженерно-технічних засобів охорони й без них. Розкрито питання покращення несення вартової служби з використанням технічної підтримки, застосування іншого підходу до дотримання законності під час несення вартової служби. Запропоновано варіант охорони постів з метою збереження військової зброї, військового майна, техніки й набоїв, які знаходяться під охороною варту, переваги в охороні постів з допомогою інженерно-технічної підтримки.

Надана історична довідка розвитку засобів технічної підтримки за минулі роки. Спроможність зменшення помилок і людського фактору під час несення вартової служби, що якісніше впливає на виконання завдань вартової служби в цілому. Головні перспективи та напрями вдосконалення вартової служби. Висвітлено один із головних складових факторів інженерно-технічних засобів охорони, які можна віднести до приладів миттєвої фіксації проникнення на об'єкти, що охороняються, об'єми, акустичні, сейсмічні, комбіновані сповіщальні датчики, що реагують на задимлення чи високу температуру, спробу злому сейфів за допомогою механічного чи газового інструменту, звукові і світлові оповіщувачі.

Ключові слова: інженерно-технічні засоби охорони, варта, вартова служба, технічна підтримка.

The article analysis of going is carried out near execution of sentinel service by the personnel of the National household troops of Ukraine and armed forces of Ukraine with the use, these subdivisions, engineer technical equipments of guard during execution of sentinel service and the conducted comparative analysis of execution of sentinel service without facilities of technical support. This article is prepared under the Law of Ukraine "On Charter of garrison and sentinel services of the Armed Forces of Ukraine", by instruction "From organization of sentinel service in National to the household troops of Ukraine" ratified by the order of commander of the National household troops of Ukraine from 25.05.2015 № 285. An important role is exposed engineer technical equipments of guard, their constituent in the quality put job processing on a guard and defensive of objects that are under the guard of guard.

By the necessity of the use during execution of sentinel service by the personnel of the National household troops of Ukraine and Armed forces of Ukraine facilities of hardware, that in possibility to provide more implementation of the put tasks before a guard. The analysis of quality of execution of sentinel service is conducted by a personnel at the use engineer of technical equipments of guard and without them. The question of improvement of execution of sentinel service is exposed with the use of technical support, use of other going near the observance of legality during execution of sentinel service. The variant of guard of posts offers with the aim of maintenance of military weapon, munitions, technique and charges, that are under the guard of guard, advantage in the guard of posts with a help engineer of technical support.

Given historical certificate of development of facilities of technical support for the last years. Possibility of reduction of errors and human factor during execution of sentinel service that more quality influences on implementation of tasks of sentinel service on the whole. Main prospects and directions of perfection of sentinel service. One of main component factors is given engineer technical equipments of guard that can be attributed to the devices of the instantaneous fixing of penetration on objects that a volume is guarded, acoustic, seismic, sensors that react on a smoke-screen or high temperature, attempt of breaking of safes by means of mechanical or gas instrument, voice and light оповіщувачу.

Key words: engineer technical equipments of guard, costing, sentinel service, technical support.

УДК 355.73

DOI <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2022.27.15>

Драган Ю.А.

викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Національна академія
Національної гвардії України

Стародубцев С.О.

к. військ. наук,
доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Національна академія
Національної гвардії України

Романюк В.А.

к. тех. наук,
доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Національна академія
Національної гвардії України

Постановка проблеми в загальному вигляді. Охорона й оборона об'єктів із застосуванням інженерно-технічних засобів охорони (далі – ІТЗО) є виконанням бойового завдання, що здійснюється вартою з охорони військових об'єктів з метою забезпечення максимального захисту об'єкта, що охороняється. Під час охорони необхідно застосувати комплекс ІТЗО, інженерних споруд, огорож, а також технічних засобів, що є складовою частиною системи охорони об'єкта, що охороняється, і застосовуються з метою підвищення надійності охорони й удосконалення їх основних систем і способів охорони та оборони важливих державних об'єктів [7, с. 2].

Такий стан повинен відповідати сучасним вимогам надійності охорони й мінімізувати кількість особового складу варті, маскуванню, простоті експлуатації та економічності. Основу комплексу ІТЗО становить система виявлення вторгнення.

Охорону військових об'єктів доцільно розглядати як збройну боротьбу, у якій присутні, з одного боку, сили та засоби охорони, з іншого – об'єкти вторгнення [6, с. 186–189].

Актуальність полягає в тому, що сьогодні забезпечення безпеки на об'єктах, що охороняються, є важливою необхідністю дотримання законності. Вирішення цього завдання можливе тільки при грамотному оснащенні систем безпеки сучасними ІТЗО. Практика охоронної діяльності доводить необхідність наукового підходу до вирішення проблем і завдань охорони об'єктів, передусім якщо це особливо важливі, особливо небезпечні об'єкти, об'єкти підвищеного ризику або об'єкти, де зберігаються військові чи матеріальні цінності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання функціонування та застосування ІТЗО розглядалися в наукових працях І.Є. Зуйкова [2, с. 80–90], В.А. Романюка [3, с. 101–109], Є.В. Прокопенка [4, с. 24–27], О.Є. Землянського [5, с. 123–125]. Поряд із цим питання застосування та перспектив розвитку новітніх засобів ІТЗО, заснованих на оптичних ефектах у закритому просторі, сейсмічних датчиків, на військових об'єктах не були достатньо висвітлені науковими працівниками.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми полягає в розробці нових методів підвищення захищеності військовослужбовців Національної гвардії України (далі – НГУ) від впливу елементів ураження.

Мета статті – дослідження необхідності запропонованої системи ІТЗО, датчиків виявлення, проведення порівняльного аналізу їх тактико-технічних характеристик з наявними засобами, що використовуються з метою

охорони військових об'єктів, що дасть змогу підвищити захищеність особового складу підрозділів НГУ від нападу незаконно озброєних терористичних формувань, диверсійно-розвідувальних груп противника, за рахунок розробки та використання принципово нової системи відхилення елементу ураження, яке вирішує ІТЗО, а саме сприятиме підвищенню надійності охорони об'єктів при максимальній надійності й ефективності роботи технічних засобів.

Виклад основного матеріалу. Національна гвардія України є військовим формуванням із правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) України і призначено для виконання завдань із захисту й охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян України, суспільства й держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку й забезпечення громадської безпеки [8, с. 2–3]. Основними функціями НГУ є захист конституційного ладу України, цілісності її території від спроб зміни його насильницьким шляхом; охорона громадського порядку, забезпечення захисту й охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян; охорона ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності, важливих державних об'єктів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України; оборона важливих державних об'єктів, спеціальних вантажів, переліки яких визначаються Президентом України, Кабінетом Міністрів України, центральних баз матеріально-технічного забезпечення МВС України тощо [8, с. 10–15].

Використання ІТЗО під час несення вартової служби підрозділами НГУ як самостійного підрозділу у системі МВС України відіграє надзвичайно важливу роль у боротьбі зі злочинністю. Це пояснюється низкою факторів, до яких можна віднести те, що зазначена структура базується на розгалуженій єдиній централізованій мережі, яка складається з територіальних підрозділів, утворених у містах і багатьох інших населених пунктах України; має значний матеріально-технічний потенціал, а також на високому рівні підготовлених військовослужбовців.

Найбільш перспективним, надійним і водночас недорогим видом охорони об'єктів є використання під час несення вартової служби ІТЗО або залучення державної служби охорони МВС шляхом укладання договорів.

Сьогодні охорона об'єктів і приміщень за допомогою ІТЗО повинна стати одним

із головних і перспективних напрямів вартової служби. Це регулюється Законом України «Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України» та Інструкцією «З організації вартової служби в НГУ», затвердженої Наказом командувача НГУ від 25.05.2015 № 285. Охороні за допомогою ІТЗО приділяється все більше уваги. Можна визначити переваги такої охорони:

- на відміну від людини, технічна система не втомлюється, не може бути в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння або засинати на чергуванні, як наслідок, помилятися в діях із реагування;

- виключає «крадіжки за змовою»;

- моментально реагує на вторгнення на об'єкт, дає змогу фіксувати події на об'єктах, які охороняються, зберігати зображення, що відіграє важливу роль у розкритті злочинів;

- мінімізує задіяння особового складу для несення вартової служби.

Використання ІТЗО для несення вартової служби дає змогу командирам організовувати охорону більшої кількості об'єктів, при цьому задіяти меншу кількість особового складу. Варто зауважити, що навіть фізична охорона об'єктів у наш час не може забезпечити в повному обсязі поставлені завдання без використання ІТЗО. Тому майже 100% об'єктів, що охороняються підрозділами НГУ, обладнано засобами сигналізації, основні з них підключено до чергового по частині [1, с. 21–30].

Використання ІТЗО під час охорони сприяє своєчасному отриманню черговою службою частини сигналу про спробу проникнення на об'єкт, що охороняється, дає змогу спостерігати за діями порушника та виключити можливість несподіваного нападу на чатового (вартового). Крім того, прилади технічного контролю за несенням служби дають змогу контролювати виконання військовослужбовцем своїх функціональних обов'язків без відвідування об'єкта й навіть спостерігати за його діями за допомогою системи відеоспостереження.

За період свого розвитку ІТЗО пройшли шлях від найпростішої механічної й електричної сигналізації до сучасних інтегрованих систем на базі комп'ютерної техніки. За останні 5–6 років охорона за допомогою ІТЗО вийшла на більш високий рівень за рахунок нового покоління обладнання, яке використовуються з метою надійної охорони й оборони об'єктів.

Підвищилася якість охорони, розширилися їх можливості. ІТЗО, які використовуються в наш час, сконструйовані на сучасних мікросхемах, що значно зміцнило їх надійність. Порівняно із засобами, створеними

на механічних реле, підвищилася швидкодія систем.

Сучасні датчики й оповіщувачі мають високу надійність, малі габарити, сучасний дизайн, можуть установлюватися приховано, приєднуватися до резервного живлення. Є такі оповіщувачі, як, наприклад, акустичні та сейсмічні. Приймально-контрольні прилади закордонного, так і вітчизняного виробництва, оснащені автономним резервним електроживленням, що дає змогу здійснювати охорону навіть в умовах аварійного чи планового відключення електроенергії. Вони можуть використовуватися як в автономному режимі (з подачею сигналу на світловий і звуковий оповіщувач), так і з під'єднанням до чергового по частині. Прилади, які використовувалися раніше, були громіздкі, втрачали актуальність у разі відключення електроенергії, спричиняли велику кількість помилкових тривог. Сьогодні є можливість використовувати новітні технічні системи охорони, які в змозі миттєво, безпомилково надати необхідну інформацію черговому по частині, який при задіяні чергового підрозділу або чергової групи, озброєних вогнепальною зброєю, засобами захисту й активної оборони, успішно виконують покладені на них обов'язки.

Сучасні системи можуть бути встановлені в чергового по частині та дають змогу одержувати повну інформацію про те, у якому конкретно приміщенні спрацювала охоронна, пожежна чи тривожна сигналізація. У разі встановлення відповідних датчиків можна одержувати інформацію про витікання газу, збільшення чи зменшення температури понад допустиму норму, затоплення тощо. Одночасно з надходженням відповідного сигналу черговому апаратура дає змогу передати повідомлення на мобільний телефон керівнику або відповідальній особі об'єкта, що охороняється. Для спеціальних об'єктів сьогодні вже недостатньо обладнання тільки охоронною і тривожною сигналізацією. Система безпеки передбачає, крім зазначених, ще й системи відеоспостереження та системи санкціонованого доступу. Сучасні системи дають можливість допускати чи обмежувати доступ конкретних осіб у всі або певні приміщення у визначений час доби, визначені дні тощо, здійснювати фіксацію і реєстрацію часу прибуття необхідних осіб у конкретні приміщення, вибуття з них, а також облік робочого часу, швидко визначати місцезнаходження військовослужбовця (співробітника) або порушника, керувати ліфтами, турнікетами, освітленням, вентиляцією тощо зі збереженням необхідної інформації в пам'яті комп'ютера, автоматично

включати системи запису відеозображення при спрацюванні датчика.

Висновки. Зважаючи на викладене, можна зробити висновок, що ефективність діяльності вартової служби в підрозділах НГУ значною мірою залежить від забезпечення сучасними ІТЗО, які повинні відповідати вимогам якості й безпеки під час їх використання.

Проведено аналіз стану захищеності особового складу військовослужбовців підрозділів НГУ при захисті важливих державних об'єктів. Розглянуто можливості наявних інженерно технічних систем з охорони праці щодо підвищення захищеності військовослужбовців при виконанні службово-бойових завдань.

Шляхом вирішення проблеми має стати оновлення наявного парку ІТЗО військових об'єктів, розробка й запровадження до їх системи охорони датчиків виявлення, здатних одночасно вимірювати та передавати інформацію про вторгнення до охоронного об'єкта. Такі датчики можна використовувати не тільки шляхом установки на різні види огорожі, стельові й покрівельні матеріали, а й закладати їх у ґрунт, створюючи декілька рубежів охорони. Варто зазначити, що будь-яка кількість особового складу варти не здатна замінити ІТЗО за наявності завжди присутнього людського фактору.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 № 550-XI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 9. С. 38.

2. Технические средства обеспечения безопасности : учебно-методическое пособие / А.И. Черепко, И.Е. Зуйков, А.А. Антошин, И.Д. Брель. Минск : БГПА, 2001. 178 с.

3. Романюк В.А. Задачі управління топологіями мереж зв'язку тактичної ланки управління. *Збірник наукових праць співробітників ВІТІ*. Вип. 2. Київ, 2017. С. 101–109.

4. Прокопенко Є.В. Розроблення удосконалених алгоритмів оптимального виявлення в оптико-електронних системах спостереження охорони кордону. *Збірник наукових праць співробітників АБВ МВС України*. Вип. 1 (23). Харків, 2014. С. 22–27.

5. Контроль стану оптичної лінії із застосуванням технології FDR / О.Є. Землянський, К.Л. Горященко, В.С. Коваль, А.В. Клепиковський. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Технічні науки»*. 2017. № 3. С. 123–125.

6. Дзеверін І.Г., Костенко І.Л., Борщевський О.М. Синтез структури комплексної охорони і оборони військових об'єктів Повітряних Сил. *Науково-технічний журнал ХНУПС ім. І. Кожедуба. Серія «Наука і техніка Повітряних Сил Збройних сил України»*. 2010. № 2. С. 186–189.

7. Про затвердження Інструкції з організації експлуатації ІТЗО на важливих державних об'єктах, які охороняються НГУ : Наказ МВС України від 26.01.2017 № 56, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 06.03.2017 № 308/30176.

8. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 17. 594 с.

9. Управління повсякденною діяльністю підрозділів : навчальний посібник / С.О. Стародубцев, О.П. Флорін, В.Ю. Панченко, О.М. Шаповал, В.А. Романюк. Харків : НАНГУ, 2020. 394 с.